

Momente și schițe din actualitatea literară

■ În revista *Spații Culturale*, există o rubrică spumoasă semnată Vasile Ghica, o rubrică de... replici. Din nr. 29/2013, reținem sentința celebră și, respectiv, replica lui V. G.: „Arta este nemuritoare, ca și prostia” (V. Hugo). În cazul artei, mai apar și unele conuri de umbră, totuși”.

■ Într-o zi, mai precis spus, într-o noapte, în căsuța de e-mail a scriitorilor români contemporani a apărut următorul apel:

“Dragi prieteni,

La Iași a început prigoana scriitorilor. P.N.L.-ul, prin președintele Consiliului Județean Cristian Adomniței, a reușit să înscăuneze drept director manager al Muzeului Literaturii Române Iași pe Dan Lungu, sociolog și autor de nuvelete, oferindu-i și 500.000 de Euro (adica vreo 24 de miliarde lei vechi) pentru a organiza un festival de literatură și traduceri. Idee bună, în timp ce bugetul anual al M.L.R. Iași e de 21 miliarde lei vechi pentru salarii și utilități, dar nici un leu pentru consolidarea și reparația muzeelor, din care cel puțin 4 sunt într-o situație jalnică, iar muzeul scriitorului Nicolae GANE, parlamentar și primar în cinci runde al Iașului se află de patru ani închis, în conservare totală.

Proaspăt înscăunat, D. Lungu, lăsând la poarta Pogorului șepcuța de scriitor și luând-o, după propria mărturisire publică, pe cea de administrator, înjumătățește mai întâi tirajul revistei DACIA LITERARĂ, pe urmă retrogradează pe Lucian VASILIU de la redactor-șef la redactor simplu, penalizându-l astfel cu 500 lei lunar, fiind amenințat cu disponibilizarea dacă nu va vinde tirajul revistei. Poetul Liviu APETROAIE, un excelent muzeograf și un dotat moderator de manifestări culturale, este chemat mereu la comisia de disciplină, încercând să-i găsească hibe pentru a-l disponibiliza. În ce mă privește, Lungu a reușit să mă lase fără loc de muncă, desființând postul de director adjunct, câștigat de mine în 2009 prin concurs, cu contract de muncă nedeterminat.

În Decizia nr. 125, din 21.08. 2013, semnată de Dan Lungu, scrie așa - Directorul Muzeului Literaturii Iași Dan Lungu decide -

Având în vedere faptul că prin reorganizarea instituției în noua organigramă și noul stat de funcții a fost desființată funcția de conducere de Director adjunct, se dispune concedierea d-lui CORBU DANIEL, contractul individual de muncă urmând a înceta după expirarea perioadei de preaviz de 20 de zile lucrătoare.

Asta-i una dintre isprăvile lui Dan Lungu, autoras de nuvelette, care ar trebui să aibă un minim respect pentru scriitorii blestemați.

Vă mulțumesc pentru răbdarea de a asculta povestea și vă rog să confirmați dacă sunteți solidari la un protest pentru apărarea scriitorului în acest timp al jigodiilor!”.

I-a răspuns imediat Dan Mircea Cipariu, aflat întâmplător în campanie electorală pentru alegerile de președinte la USR: “Dragă Daniel Corbu,

De acord cu ideea protestului! Aștept forma sa finală pentru a-l publica pe *AgentiadeCarte.ro* ! Toate cele bune, **Dan Mircea CIPARIU.**”

Puțin mai târziu, îi răspunde și Adrian Alui Gheorghe, colegul său din Grupul scriitorilor de la Neamț:

“Tot prietenește.....

Dacă vrei să ai dreptate, ia varianta juridică, trebuie să o faci fără adjectivizare, fără să calomniezi, fără să jignești. Dacă te enervezi și te comporți ca atare, pierzi, nimeni nu va veni lângă tine. Dan Lungu nu e un scriitor neimportant, dimpotrivă, dar nu asta contează, importantă e relația ta cu el, important e să îți cauți dreptatea chiar și în justiție, dar pe baza unor argumente. A trecut vremea scrisorilor emoționale, când contau abuzurile de sentimente și de semnături date la întâmplare, de dragul protestului, cu presiuni la adresa unor politicieni nesiguri, proști adesea. A propos, nu te-am văzut pe lista de protestatari de la Petiția online legată de dispariția Revistei literare Radio dar nici la cea cu Protestul în ceea ce privește situația de la revista Tribuna de la Cluj...! Vezi, la atitudine primești atitudine...! Un protest de genul celui însălat mai jos e greu de semnat de oamenii serioși! Pace! Adrian”.

După vreo zece zile, Daniel Corbu chiar a publicat o scrisoare deschisă, elaborată la nivelul scriitorului pe care-l știm, către Dan Lungu, scrisoare mediatizată mai mult în presa națională decât în cea de pe malurile Bahluiului. Din lipsă de spațiu nu poate fi reprodușă.

■ În revista *Cultura*, nr. 30 (434)/joi 22 august 2013 apare un articol de-o savoare extraordinară. Fiind foarte scurt, îl reproducem integral fără alte comentarii:

Culmea plagiatului de MIHAI IOVANEL

Un articol mi-a fost plagiat în revista „22”: iată știrea pe scurt. Poanta vine în varianta lungă. Articolul meu, publicat în mai în „Cultura”, avea ca subiect plagiatul după Marta Petreu comis de dr. Andreea Dragomir în cartea „Filosofia, psihanaliza juridică și cercetarea criminologică la Petre Pandrea” (Craiova, Editura Aius, 2012).

Ei bine, acest articol a fost preluat și semnat, într-o variantă croșetată, de către Dragoș Ghițulete – redactor la „22” – pe pagina web a „22”, fără nici o trimitere la articolul meu, într-o secțiune a siteului dedicată demascării... plagiatului: <http://antiplagiat.revista22.ro>.

Așadar: un articol care documenta un plagiat a fost plagiat pe un site care lupta împotriva plagiatului!

M-aș fi mirat mai mult dacă în același loc nu aș fi găsit un articol în care Andreea Pora blagoslovea „Frăția plagiatorilor”: aceeași Pora care a fost dată afară de la Hotnews pentru plagiat – chiar înainte să fie angajată de „22”...

De râsul lumii academice!

DAD

Alegeri U.S.R. la Pitești

În ziua de 18 septembrie a.c., s-a întrunit la Pitești Adunarea generală a Filialei Pitești a Uniunii Scriitorilor din România pentru alegerea conducerii. După noul Statut, s-au desfășurat, de fapt, duble alegeri: pentru conducerea executivă a Filialei (președintele și Consiliul de conducere) și, într-o urnă separată, votarea președintelui Uniunii. Candidații la președinție, academicianul Nicolae Manolescu - președinte în funcțiune – și Dan Mircea Cipariu și-au prezentat rezumativ programul de candidatură, după care președintele Filialei, prof. univ. dr. Nicolae Oprea, a prezentat raportul de activitate pentru mandatul 2009-2013. Adunarea a fost condusă de poetul și prozatorul Gabriel Chifu, vicepreședintele U.S.R.

În sala „Ars Nova”, arhiplină, a Centrului Cultural Pitești s-au făcut propuneri pentru conducere, nu prea multe, și s-a trecut la votul paralel conform listelor pe care erau înscriși 47 de votanți. Dintre cei 59 de membri ai Filialei Pitești nu au avut drept de vot membrii stagiați și rău-platnicii la cotizație, conform regulamentului.

Urna cu voturi pentru președintele Uniunii a fost sigilată în prezența președintelui Comisiei de numărătoare, Nicolae Prelipceanu, și purtată spre București, unde va fi deschisă în 7 octombrie, odată cu urnele din celelalte filiale, când se va efectua numărarea voturilor în prezența noului Consiliu de conducere al U.S.R.

În funcția de președinte al Filialei Pitești a Uniunii Scriitorilor din România, a fost reales, cu majoritate de voturi, criticul literar **Nicolae Oprea**, iar în Consiliul de conducere, patru membri: **Mircea Bârsilă, Dumitru Augustin Doman, Dumitru Ungureanu și Magda Grigore.**

Atelierul național de poezie Serile la Brădiceni

Sub blândul soare autumnal s-a desfășurat cea de-a XVII-a ediție a Atelierului național de poezie „Serile la Brădiceni”, organizat în zilele de 6, 7 și 8 septembrie de Biblioteca Județeană „Christian Tell” (directoare: prof. dr. Olimpia Bratu), Școala populară de artă Tg. Jiu (director: prof. Viorel Gârbaciu) și Centrul de conservare și promovare a culturii tradiționale Gorj (director: prof. Ion Cepoi). Ziua de 8 septembrie, apogeu al manifestărilor din fiecare an, a fost aleasă pentru dubla ei semnificație. Este ziua nașterii Maicii Domnului, iar pe mama genialului fiu al Hobiței, Constantin Brâncuși, o chema Maria. De unde provine genericul „Serile la Brădiceni” se vor întreba, poate, unii dintre cititorii revistei *Arges*. Le răspund în deplină cunoștință de cauză fiindcă majoritatea membrilor fondatori ai „Atelierului de poezie” sunt născuți în satul Brădiceni, comuna Peștișani, sat aflat la cinci kilometri distanță de Hobița.

Zile însorite și prietenești cum numai în Gorj întâlnești: *Niciodată toamna nu fu mai frumoasă*, vorba lui Tudor Arghezi. Vineri după amiază sub bolta de viță din curtea poetului și prozatorului Ion Căruciu, o reuniune sărbătorească a cenaclului „Serile la Brădiceni” moderată de poetul Ion Popescu-Brădiceni, a reunit poeți și prozatori ai plaiurilor gorjene. Enumăr câțiva: Gelu Biră, Adrian Frățilă Zoia Elena Deju, Radu Cârstoiu etc. Oaspeți: poeta Minerva Chira, din Cluj, și semnatară acestor rânduri. Sâmbătă în sala de lectură „Mihai Eminescu” a bibliotecii județene, 3 ore ne-au ținut cu sufletul la gură și atenția trează numeroasele lansări de cărți și de reviste. Adrian Frățilă Vasile Ponea, George Drăhescu, Ion Popescu-Brădiceni, Zoia Elena Deju și alții s-au prezentat în fața publicului generos cu cele mai recente cărți ale lor. Duminică, în Biserica Sfântu Nicolae din Brădiceni, s-au înmănat premiile hotărâte de juriul prezidat de scriitorul Gheorghe Grigurcu. Seniorului Mircea Braga, profesor universitar, nume de rezonanță în viața literară contemporană, i-a revenit Premiul național pentru critică literară în timp ce remarcabilul poet optzecist Liviu Ioan Stoiciu i s-a înmănat Premiul pentru poezie al „Serilor de poezie de la Brădiceni” ediția a XVII-a.

Cu bucuria reîntâlnirii cu vechii noștri prieteni gorjeni, dar cu mahnirea că n-am putut să trecem și în această toamnă pe sub Poarta sârutului, aflată în plin proces de restaurare, vom încheia spunând *Să ne vedem cu bine, din ce în ce mai des!*

IOANA DINULESCU

Daniel Corbu

Dan Mircea Cipariu

Adrian Aluigheorghe

Cum stăm cu polemica

Dumitru Augustin Doman: Ce mai înseamnă și cum se mai desfășoară polemica literară în zilele noastre? Este ea o confruntare exclusiv de idei, cu argumente, sau continuă să fie lovită și de sindromul „așa-mi trebuie dacă vorbesc cu o tuberculoasă”? Mai e necesară polemica în viața literară de azi, mai are vreo importanță? Dvs. ați dat dovadă totdeauna de civilitate în polemicele în care ați fost angajați. Vi s-a răspuns totdeauna cu aceiași termeni?

– Să iau ca punct de plecare faptul arhicunoscut că, sub regimul comunist, scrisul polemic era barat prin cenzură și (corolarul său nefast), autocenzură. Dacă E. Barbu, Vadim, Arthur Silvestri ș.a. își puteau arăta mușchii de servitori ai puterii, nu era tocmai ușor să le dai replica și nici să ai rezerve față de alți favoriți ai conjuncturii (ca și cum ai fluiera în biserică... ideologică). Taberele se aflau la vedere, literații „abili”, care doreau să figureze în ambele tabere, fiind tot atât de la vedere. Mă refer la acei oportuniști care, obținând favorurile diverse ale oficialității: funcții măgulitoare, largă mediatizare, premii, plecări și, uneori, lungi șederi în străinătățile capitaliste, se alintau pe lângă Europa liberă și trăgeau cu ochiul către disidenți spre a dobândi „un ce profit” și pe această latură. Protecția autorităților plana oricum deasupra lor. Nu o dată prin intimidarea celor ce aveau opinii care i-ar fi putut indispuce. Un caz: un comentariu al meu asupra lui Eugen Simion, refuzat cu spaimă de două periodice, a apărut în cele din urmă, cu complicitatea lui Ion Cristoiu, avizat de situație, în SLAST. Am știre că un critic a fost împiedicat să publice în acel timp un articol „neortodox” asupra temutului Marin Preda... Cine ar fi cutezat să pună în problemă gloria de epocă a unor Eugen Jebeleanu sau Geo Bogza, „rezistenți de cafea”, cum i-am numit? Și exemplele s-ar putea înmulți...

După '89, firește că tabloul s-a schimbat. Explicabil, s-a produs o revărsare publicistică în puhoiul căreia se regăseau, la o cotă de agresivitate crescută, și reacțiile resentimentare ale profitorilor cârmuirii răsturnate, temători de schimbare, dar nu se cuvina a ocoli un adevăr: libertatea cuvântului a reprezentat principala cucerire a revoluției. Toate celelalte țeluri pe care le-au urmărit promotorii de bună conștiință ai acesteia s-au lăsat cu decepții măcar parțiale. Cuvântul liber a rămas un instrument cu care ne putem măsura puterile în impactul cu o realitate angajată în transformări dure, fapt ce ne îngăduie a ne consola întrucâtva. Pe această arenă a luptei cuvântului cu ambianța și cu sine însuși s-au ivit însă și câteva fenomene care ne pot contraria. Le voi înfățișa pe scurt. Unii polemiciști (căci polemiciști sunt) iau în vizor exclusiv trecutul comunist. Autorii (sau autoarele) în chestiune cercetează, reconstituie cu lux de detalii, blamează cu aplomb doar ceea ce a fost (devenind, într-un fel, inofensiv în zilele noastre). Au grijă de-a ocoli cu strictețe viața literară (și politică, se subînțelege) în curs. Fac figura unor persoane care străbat o mulțime agitată, ferindu-se, cu o remarcabilă dibăcie a mișcărilor, de-a atinge pe cineva. Care să fie calitatea lor principală? Curajul (retrospectiv) sau virtuozitatea (prezentă)? Alți comentatori vădesc o nemaipomenită mobilitate, o inconsecvență atât de pronunțată în relațiile lor cu colegii de condei ca și cu politicienii, *id est* cu treburile țării, încât s-ar zice că e o răscumpărare a uniformei impuse de fosta epocă, în care doar „linia” partidului avea dreptul de-a se schimba. Mă gândesc mai cu seamă la gazetarii transferați, în număr tot mai mare, pe micile ecrane și în spațiul virtual. Despre unii din ei (trebuie să-l pomenesc din nou, de data asta cu strângere de inimă, pe Ion Cristoiu) se poate afirma cu destulă certitudine că vor mai lăuda ceea ce au refuzat cu oroare și se vor mai lepăda ca de diavol de ceea ce au ridicat în slăvi. Interesul de moment e

deviza pe care o urmează cu fanatism. Ce preț am putea pune pe polemica lor, care se rotește zi de zi aidoma unui girofar, al unei mașini care transportă ori însoțește demnitarii?

Mai înregistrăm, sub unghiul polemicii, două extreme la fel de stânjenitoare. Una din ele se caracterizează printr-un ton inflammat, printr-o retorică „justițiară” cu asupra de măsură, îndreptată contra te miri cui: a vârfurilor istoriei literaturii românești. Pornind de la Maiorescu, care ar fi comis nu mai puțin decât un asasinat și nu al oricui, ci al lui Eminescu, de la Eminescu însuși, taxat drept desuet, insignifiant sub raportul criteriilor nord-atlantice (păcat, domnule H.-R. Patapievic!), trecând prin interbelic (nu se cade oare să-i osândim pe Blaga, pe E. Lovinescu și pe apropiații săi, pe Nae Ionescu deopotrivă cu discipolii săi, să-l azvârlim peste bord pe G. Călinescu?). Mi s-ar putea obiecta: dreptul la opinie! Firește. Opinia mea e că avem a face cu o forțare a originalității, cu o reacție dizgrațioasă a unui complex personal, dacă nu (și) cu o continuare a atitudinilor comuniste, având ca nucleu „realismul-socialist”. Câțiva critici mai tineri par dispuși a relua, oricât ni s-ar părea de bizar, catehismul unor Vitner, Popper, Silvian Iosifescu, Crohmălniceanu, pe care-l credeam mucețit în sertarele unei istorii păcătoase (vai, vai, d-le C. Rogozanu!). Să ne înțelegem. Dacă nu recunoști un set de valori, contestarea trece într-un nihilism prea puțin convingător. Ce înseamnă să decapitezi valorile majore ale literelor românești? Cum gestionezi golul produs? La alți critici, în schimb, polemica e bine ascunsă sub preș. Ei tac mălc când se ivește vreo dispută mai aprinsă. Pentru nimic în lume nu s-ar îndura să atingă măcar cu o șoaptă vreuna din semnăturile în vogă, să aducă vreo obiecție fie și vagă vreunei personalități sau instituții cu cheag central. Adulării de tip comunist îi ia locul adularea (chiar dacă mai discretă) a celor socotiți azi a avea putere de decizie, inclusiv în spațiul prețios al mediatizării. Unii din asemenea condeieri nu se dau în lături de-a juca rolul unor critici (fie și polemiciști) „de casă” ai câte unui dispensator de beneficii, căruia, fericiți de poziția lor de subalterni, îi cântă în strună. Dispuși, la nevoie, a-i lovi cu promptitudine pe indezirabilii bossului, ca și pe cei intuiți drept „slabi”, căzuți în dizgrație etc.

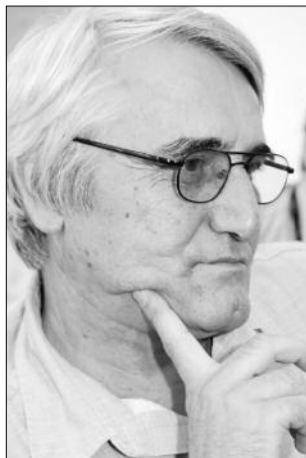
Și cum să-i uităm pe criticii care, obiect ai unor texte polemice fiind, nu răspund punctual la obiecții? Revin, precum la un nimerit exemplu ilustrativ, la E. Simion. Manager critic al câtorva autori pe care i-ar dori apărați de un zid al elogiului compact, d-sa a găsit cu cale a-mi evita observațiile, rezumându-se la o lapidaritate trufașă, aceea a câtorva verbe-etichetă. Atât. Cu dezamăgire am constatat că acesta nu e decât un mod de-a te retrage din calea normală a unei discuții. De-a trezi astfel suspiciunea cât se poate de motivată că nu dispui de contraargumente... Astfel că acad. Simion a rămas suspendat în celebrarea lui Marin Preda văzut nu doar ca un importantissim prozator pe toată linia producției sale, dar și ca un „mare caracter”; ca „o pildă etică”, la fel în evaluarea la o scară hiperbolică a lui Nichita Stănescu, pentru a nu mai vorbi de cea a lui Adrian Păunescu, altă feblețe a d-sale. De prisos să adăugăm că despre „marele caracter” Preda nu se mai prea vorbește. Că Nichita rămâne, orice s-ar spune, un „caz deschis” (mai mulți critici și poeți de seamă îl văd cu totul altfel decât exegetul în chestiune).

Că Adrian Păunescu e sinonim cu degradingolada unui talent intrat în zona celei mai cumplite demagogii, a celui mai impardonabil arivism, ceea ce nădăjduiesc, de asemenea, că nu mai trebuie demonstrat.

În încheiere, profit de prilej pentru a mă referi la un episod recent al prestației mele publicistice. Apărând cu un interviu, realizat de poetul și prozatorul Alexandru Petria, în coloanele revistei **Tribuna**, după ce aceasta a ajuns, sub o nouă conducere, în centrul unei polemici acerbe, am primit un telefon de la un confrate care mă mustra pentru gestul în cauză. N-am înțeles bine de ce. Explicațiilor mele n-a izbutit a le da un răspuns articulat. În final, a tăcut, înțelegând pesemne răspunsul meu... Am sau nu dreptul moral de-a nu mă implica în sunetul extrem de sonor al polemicii cu pricina? Să precizez că interviul menționat n-a făcut decât să reia câteva puncte de vedere, inclusiv polemice, îndeajuns, sper, de cunoscute celor care binevoiesc a mă citi. Mă află la... distanță atât de București cât și de Cluj. Regretând neplăcerile pe care le-au avut unii colegi de condei, nu pot a nu-mi aminti, cu mâhnire, două întâmplări. Revista **Tribuna**, sub diriguirea-i anterioară, în care dețineam o rubrică, mi-a comunicat sec, prin vocea redactorului său șef de atunci, Ion Maxim-Danciu, că aceasta se suspendă, întrucât „așa doresc membrii redacției”. Motiv absolut neverosimil, căci pe acei tineri nu i-am cunoscut până azi și nu pot crede în ruptul capului că i-am deranjat cu ceva în așa măsură încât să adopte o atare atitudine tranșantă. Cred că a fost la mijloc un colaborator al mensualului, dar asta e altă poveste. M-am simțit nedreptățit. A luat cineva act (public) de o asemenea măsură? S-a solidarizat cineva cu mine? A renunțat cineva să colaboreze la **Tribuna**? Mă tem că nu. Mi se va spune: dar în **Tribuna** actuală au apărut propoziții contondente, cu iz pamfletar. Despre d-ta nu s-a scris nimic jignitor în **Tribuna**. Adevărat. Dar... dar ce-am pățit cu altă revistă clujeană, **Apostrof**? Semnam și acolo o rubrică, până când, într-o bună zi, nu numai că mi-a fost retrasă, dar a apărut acolo și un articol redacțional împotriva-mi, într-un perfect stil mahalagesc. Care n-ar fi făcut onoare nici măcar unui condei mai puțin încărcat de superbie decât cel al Martei Petreu. Autoare pe care a scos-o din sărite umila sugestie ce-o făceam undeva cum că s-ar cuveni ca remarcabila revistă pe care o conduce, orientată exclusiv intemporal, să-și îndrepte atenția și asupra vieții literare actuale. De, bunul simț! A protestat cineva? Mi-a luat partea cineva? A renunțat cineva să colaboreze la **Apostrof**? Iarși mă tem că nu. Așadar: de ce să aplicăm două măsuri? De ce?

Interesul de moment e deviza pe care o urmează cu fanatism. Ce preț am putea pune pe polemica lor, care se rotește zi de zi aidoma unui girofar, al unei mașini care transportă ori însoțește demnitarii?

Priveliște cu bărci

Un golf de liniște egeeană cu răsunet mitic
Aici lângă peninsula Sithonia dintre
Kassandra și Athos,
trei brațe-ngemănate.

În zare o insulă verde-maronie cu cine știe ce
mistere,
Diaporos îi zice.
Vaporașe de croazieră ca niște jucării
Și bărci pescărești dintr-o bucată ancorate la
malul stâncos.

Un pescar matinal, ba doi, apăsați de
singurătate,
Adastă în apa opalescentă a golfului.
Muntele Athos încețoșat în depărtata zare.

Timpul rămâne circular:
A fost Elada glorioasă de poveste,
Dar splendoarea priveliștii pare să-i
umbrească
ruinele adâncite în mituri.
Peisajul nemîșcător iese din timpul critic al
istoriei.
Bărcile au încremenit sub cerul străluminat
deodată.

Crabul-melc

Peisaj primar în apa egeeană,
Cu priveliștea alterată de instinctul
supraviețuirii:
Crabul odată minuscul a pătruns în scoică.

*Sub lumina
șovăielnică e-o
stare asta fără
sens adânc,*

*Spunea Kavafis:
„Zilele trecute
ne rămân în
urmă,
trist șirag de
stinse amintiri”.*

*Doar clipocitul
undelor
melancolice.*

Bestia vorace cu zeci de cârlige apucătoare
A intrat fără frica beznei în cochilia
contorsionată
a melcului tubular,
A prins în clești și a înfulecat, digerând în
timp
miezul vieții de acolo.
S-a dus frumosul, n-a mai rămas nimic decât
casa sedefie a scoicii prelungi.
Și-a făcut sălaş aici crabul hrăpăreț,
A preluat viața cu obișnuințele melcului
precaut.

Când se termină proviziile din casa melcului
ucis
Își scoate cataligele înaintând prin mărul mării
În căutare de altă hrană vie.

Dar ce va face bestia simbiotică, maturizându-
se în întuneric,
Când cochilia devine neîncăpătoare?

**Elegii pastelate
- pe țărnul egeean -**

Probabil părăsește scheletul calcaros cucerit
Și vrea să cucerească infinitul mării.
Iese bezmetic din bezna protectoare
Și se avântă spre lumina-albastră.
Temerar, inconștientul se pregătește să eșueze
în plasa pescarului necruțător.

Ariciul de mare

În zorii reci bătrânul și copilul explorează
marginile mării,
Sclipind din ochi și căutând fără să știe ce,
Cu pantalonii suflecați, pescari fără nadă.
Adună cochilii din care viața a fugit,
Pietricele multicolore, strunjite de valuri
înspumate.

Prin apa limpede de tău din munte,
Întrezăresc o vietate despletită fără nume
Pe care o culege omul vechi crezând-o
moartă,
Dar simte pișcături ciudate-n palmă
Și brusc aruncă ghemotocul negru.
Arici de mare, spune el cu vocea veselă și
spăimântoasă,
Ariciul de mare, repetă omul nou, cu ochii
curioși sclipind
Spre ființa-nțepătoare din apa translucidă.

Păstrează fața radioasă a copilului ce nu știa
pană atunci
Bucuria revelației din marea de departe.
Rostindu-i numele ca în refren, întors printre
cei alți:
arici de mare!

Răsărit de soare în Egee

O fâșie roșu-portocalie în orizontul mării.
Din față prelungindu-se spre continent, înspre
Thessaloniki,
Soarele răsare în dreapta ta, umbrit de
palmieri, leandri, pini
și codrul de măslini.

Catargele corăbiilor încremenite în centrul
golfului
Împung cerul azuriu presărat cu zdrențe
noroase.
Bărcile de la mal ușor mișcate de unde
opaline.
În singurătatea orei tale te pierzi în fugare
amintiri,
Unde să fie ea iubirea altei vârste?
Au dispărut și griji și doruri și teama de
poimâne
Pierdute în infinitatea evanescentă.

Spunea nefericitul poet grec din Alexandria:
„Oamenii cunosc numai cele trecute
Viitorul nu-l știu decât zeii”.
Nimic nu te clintește din trăirea clipei spre
eternitate
Și ochii înflorind în surâs contemplă marea
încadrată de măslini.
Sub munte-i marea, cu roci scâldate-n raze.
E soarele deja puternic în clipa următoare ce
te coboară
în timpul imediat.

Culorile mării

Marea de la marginea muntelui își schimbă
neconținut culoarea
Străvezie în zorii zilei, depășește curând faza
incoloră
Se aliază cu smaraldul, cu verde crud de alge
Și auriul nisipului de topaz din adâncuri.

Apoi întunecată sub cer noros, cu apa-i
mlăstinoasă,
Sub forța razelor de mai târziu
E-n alb și negru cu pânza apei peste mal
pictată.
Fâșii de pânză verde ca smaraldul
Se-ntind pe luciul apei după ploaie.
Sub zarea portocalie doar leandrul roz se
oglindește lângă țărnuț.

O barcă stingheră taie luciul apei
Umbre și lumini se joacă pe mistere din
profund
Cu scoici și melci, arici în ghemuri negre,
crabi, pești argintii
Alături de castraveți slinoși de mare și
meduze.

Culorile se mistuie în noapte pulverizând
priveliștea.

Dimineață noroasă în Egee

Sub hlamida de nori zdrențuiți
Răsăritul soarelui se amână viclean.
Liniște absolută la ora răsăritului, deși natura
își trimite corifeii
cu țărâit de greieri și ciripiri voioase
Peste care se armonizează trilul mierlei.

Armonia sonoră e fisurată arar
De strigătul răgușit al pescărușului și
croncănitul ciorilor.
Tăcere și încremenire în acord cu unda
pașnică a mării.
Plutind pe ea stingheră o barcă locuită de
pescarul solitar,
Zgomotele din Vourvourou ce prinde viață doar
vara nu se aud.
Doar bătăile inimii se aud și-ascult
Cu memoria încărcată de amintiri, crâmpie
de gând împrăștiat,
Cătând să prind ideea armoniei
Prin ceața difuză țesută din melancolii și
tristeți nedeslușite.

Sub lumina șovăielnică e-o stare asta fără sens
adânc,
Spunea Kavafis: „Zilele trecute ne rămân în
urmă,
trist șirag de stinse amintiri”.
Doar clipocitul undelor melancolice.

Ritmuri

Altfel ritmează viața într-un peisaj mirific,
În spațiul îngust – dar larg în sentimente –
dintre munte și mare
Zile și nopți se scurg în clipe repezi
Între revelații diurne și noian de gânduri pe-
nserate.
Și somnul greu, cu fulgere onirice arar,
Curmat devreme de clipocitul valurilor sparte
de piatra malului.

Miturile Eladei s-au preschimbat în forme
naturale,
Olimpienii par întrupați în arbori și arbuști cu
mari corole,
De la măslinul sfânt până la leandrul roz și
senzual,
Vița de vie, arborele-trompetă, palmierul,
arborele de mătase,
Teiul înmiresmat și pinul înaintând spre mare
Dinspre muntele verde Sithonia.

În zarea-apropiată, munții asceților din Athos
Dincolo de golful Aghion Oros.

Nicolae Oprea

poesis

Insula Diaporos

Prin ceața norilor grupați deasupra ei
Insula nelocuită din față, Diaporos, atrage cu mistere.
Ne duce barca iute spre-acest pământ stâncos
pătat în verdele de peruzea,
Cu fețele zbicite de stropi de ploaie răzlețiți.

Ascunsă privirilor dinspre țărmul Sithoniei, laguna tainică
Laguna verde-albăstruie, cu numele de peste-ocean, Hawaii,
Nisipul moale, apa cristalină și peștii unduind ca în acvariu,
Cu trupuri prelungite-n oglinda mării de turcoaz.

Pășim pe stâncile alunecoase, sărind din piatră-n piatră,
Într-un canal săpat de flux prin stâncile agreste
O colonie macabră de arici de mare,
Zeci de ghemotoace negre se văd prin apa transparentă.
Lipite cu ventuze de piatra șanțului parcă săpat de oameni.

Contrastele de verde sideral și negru infernal
alungă seninătatea din adâncuri;
Nedeslușite temeri întunecă revelația edenului.

Armonie egeeană

Nimic impus nu te atinge, nu disturbă,
În oaza de liniște, de soare oglindit în mare și verdeață
Contempli fericit, trăindu-ți clipa, peisajul matinal,
Cu luciul mării fără unde, ca un pod de gheață.

Și timpul s-a oprit în universul insular de armonie,
O ilustrată cu natura-ncremenită pare totul.
Nici frunzele palmierului uriaș din față nu mai freamătă,
Doar vrăbiile fulgeră pe bolta-nseninată.

Rugina cerului se limpezește în clipa ce urmează.
O barcă pescărească se desprinde de la țărm
Și tulbură, tot preț de-o clipă, peisajul nemișcat.
Legendara armonie elenă transpusă astfel
într-o ilustrată,
În rama ei gândul se cufundă în Egee,
Reverberând în adâncimi de suflet încântat...
Și clipe de extaz reînviată în amintire.

Starea elegiacă

Splendoarea locului naște poezie.
Călătorind în Khalkidiki redescoperi liniștea aproape de fericire
Te cufunzi în uitarea alinătoare
Cu memoria stoarsă de griji și eșecuri.
Sentimente difuze pulverizate în starea
de elegie pastelată.

Aici în Vourvouru, în satul neștiut din Sithonia,
Între Athos și Kassandra, la poalele munților
Pe insula de turcoaz oglindită în mare
Imaginea mărită a insulei reale de peste luciul golfului,
Vederea din balcon atotcuprinzătoare,
Pictura colorată atrasă de privirea avidă
Întrece un tablou de galerie celebră.

Pe deasupra celor cinci palmieri simetrici
Se văd marginile cerului alipite de uscat,
în spate, muntele.
Simetrie de bărci și iahturi ancorate
în punctele geometrice ale golfului.
Peisajul reflectat în oglinda sufletului, adânc.

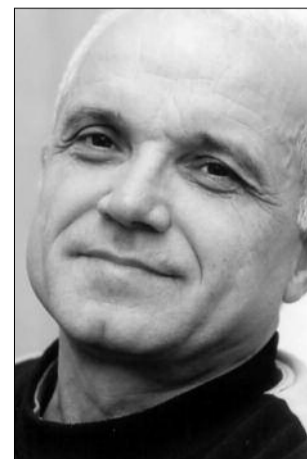

Atunci când masoneria se transformă în delir

N-am de gând să mai lungesc pelteaua masoneriei în România, care face legea și în rândul scriitorimii române, sunt convins, „pe șest” (ca orice gașcă, masoneria e previzibilă și în mediul literar, aranjamentele se dau singure de gol; trebuie doar să fii atent la premiați sau la cei puși în funcții și să te interesezi cine le acoperă spatele) – mă plictisește. Nu e scriitor mason care să nu se victimizeze (săracii profitorii!), luat la întrebări. Până și un fost lider al masoneriei (mă rog, al unei părți a ei), care e și „scriitor și jurnalist” (a publicat o grămadă de romane, are zeci de alte cărți publicate de eseuri și de istorie economică), Eugen Ovidiu Chirovici, „Mare Maestru al Marii Loji Naționale din România în perioada noiembrie 2003 - noiembrie 2010” („din 2008 e consilier al Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a României”; e clar că BNR e un cuib de masoni, inclusiv scriitori; a condus ziarul *Curierul Național* și televiziunea B 1; din 2013 s-a stabilit temporar în Anglia, cică), după ce mărturisește (în iunie 2013, în *Ziarul de duminică / Ziarul Financiar*) că „întotdeauna literatura a fost pe primul plan”, declară sentențios: *Sunt scriitor și atât. Începând cu 2013, m-am dedicat complet scrisului. Am ajuns la concluzia că a sosit timpul pentru așa ceva. Așa că mi-am luat rămas bun și de la colegii din BNR, odată cu stabilirea mea temporară în Anglia. Stelian Țurlea îl întreabă: Nu este un secret că ați fost între 2003 și 2010 Mare Maestru al Marii Loji Naționale din România, așa că putem, sper, aborda și acest subiect. Ați declarat că din cauza prejudecăților și a suspiciunilor e un dezavantaj profesional să-ți deoalezi apartenența la Masonerie. În ce sens e un dezavantaj? Vă privește altfel lumea din jur? Pierdeți atuuri în meserie? Masonul „mare maestru” Eugen Ovidiu Chirovici îi răspunde: Sigur că nu este un secret, de vreme ce „prietenii” au avut mereu grijă să aducă aminte publicului că îmi ascund cu grijă cornițele, copitele și coada despăcată – adică sunt membru al Francmasoneriei. Există – am constatat pe pielea mea – o grămadă de prejudecăți legate de această organizație, așa că nu văd ce avantaje poți să ai, mai ales ca scriitor, gazetar sau mai știu eu ce. Pe de altă parte, nu aș vrea să dramatizez: până la urmă, nu poți avea doar prieteni și fiecare e liber să creadă ce vrea despre orice. Însă atunci când totul se transformă în delir și în spatele fiecărui demers de-al tău, fie jurnalistic, fie literar, se caută semnele „oculte mondiale”, situația devine destul de obositoare. Dar important mi se pare faptul că am crezut în fiecare lucru pe care am ales, liber, să-l fac. În unele, încă mai cred. Are rost să plusez?*

Bieții masoni, cât mai suferă ei când sunt deconspirați și arătați cu degetul că se cred buricul pământului și nu sunt decât niște șmecheri, „aleși ai sorții” înregimentați, „băieți de gașcă” – altfel, mediocrități descurcărețe, în cele mai multe cazuri. Dar nu e cazul să

generalizez. Sunt și masoni de toată isprava, cu sufletul deschis (am mai atras atenția în acest sens asupra masonului poet, eseist și publicist Caius Traian Dragomir; tot cumsecade e, de altfel și poetul mason George Virgil Stoenescu, un extraordinar astrolog, în paranteză fie zis). Fără să trec în registru minor, atrag atenția că pe piața literară de la noi există o revistă de lux trimestrială de 250 de pagini, care promovează explicit simbolurile masonice: *Contact Internațional*. Revista e condusă de poetul și eseistul mason Liviu Pendefunda (altfel, medic neurolog de succes, șeful Clinicii de neurologie la Iași): *în decursul anilor a publicat aproximativ 60 de cărți, dintre care 25 științifice, 6 de eseistică, 2 de proză și 20 de volume de versuri*. A avut atâtea funcții (în țară și în străinătate), că rămâi cu gura căscată – cine e curios să le citească, e o listă interminabilă, să dea click pe <http://www.neuroiasi.ro/personal-medical-specializat/113-dr-liviu-pendefunda.html>. Liviu Pendefunda e generos, discret în mediile literare, nu face caz de ascensiunea lui pe toate

Liviu Ioan Stoiciu

**Bieții masoni,
cât mai suferă
ei când sunt
deconspirați și
arătați cu
degetul că se
cred buricul
pământului...**

planurile (are și o familie superbă), nici de bagheta magică de inițiat sau de „crucea întrandafirată”, nici de profeții masoni, de tainele și alegoriile lor, la întâlnirile scriitoricești (lasă că a publicat și 11 cărți de „studii de interferență și culegeri”). Revista (care împarte și premii cu titlatură masonică; de exemplu, „Premiul Johannes Kelpius pentru slujirea Cuvântului pe altarul lumii” acordat în 2012... Julietei Carmen Pendefunda, redactorul-șef al revistei și... drăguța lui soție) e pusă la dispoziția tuturor scriitorilor români, nu numai a scriitorilor masoni (adică nu e cazul să te gândești că toți cei ce semnează aici sunt masoni; nici pe departe, am semnat și eu în această revistă, a semnat și Doina Popa, putem depune mărturie că noi nu... Nu, niciodată!).

Din Dosarul urmăririi OBIECTIVULUI: Păltiniș, 6 oct. 1977, Vila 23

“În ce mă privește, știi calea pe care am ales-o. Suspendat fiind de viață, am înțeles să o suspend și mai mult, plutind peste lucruri ca Norii lui Petru Creția (...) Mi-a ieșit un mecanism de viață, un fel de a funcționa ca o mașină. Am mers și merg somnambulic din carte în carte, sfârșind prin a crede că mulți dintre cei pe care-i îndrăgesc sunt nefericiți, spre capătul vieții, pentru că n-au stat sub nici un delir organizat”. (Constantin Noica)

Era în octombrie 1986. În compartimentul trenului București-Sibiu, un grup de cercetători, matematicieni și ingineri, ne deplasam la *Colocviul anual de mecanica fluidelor și aplicațiile ei tehnice*, devenit după 1990 *Conferința Caius Iacob*, în memoria marelui creator de școală. “Dacă e Sibiu ... e Noica”, m-am trezit gândind cu voce tare. Mirare și nedumerire pe fețele companionilor: “Cine e Noica?” Doar o colegă, matematiciană, era deja avizată. Pledoaria mea pentru filosoful de la Păltiniș a fost scurtă și însuflețită, însă fără o țintă concretă. Coborând la Sibiu, ne-am cufundat în ordinea lucrărilor conferinței, mai puțin colega noastră, care s-a dus glonț la Păltiniș. Și a rămas acolo peste noapte, copleșită, ca și alți musafiri ai filosofului, de prestația gazdei. A doua zi s-a întors vădit exaltată la Sibiu, transmițându-ne o invitație formală din partea lui Noica, curios să ne cunoască și să stam de vorbă. O atare idee nu-mi ieșise până atunci la suprafața gândului, deci o asemenea bruscă eventualitate mă alarmă: “O să mă fac de râs; ce pot eu să-i spun domnului Noica?” Dar nu mai puteam da înapoi: doi dintre colegi, un matematician și un inginer, s-au prins în joc. Detalii ale unei întâlniri, devenită pentru mine mirabilă, prelungită până la orele 3 dimineața, sunt transpuse în textul *15 ani fără Noica* (ARGES, Serie nouă, Anul II, decembrie 2002, pg. 19).

Dar un frison parcă se stârnește din senin: “nu cumva?!” Nu cumva există o ediție secretă, înregistrată, a acelei seri? Căci iată ce îmi stă azi la îndemână în volumul *Constantin Noica în arhiva Securității*, ed. Dora Mezdrea, *Humanitas*, 2009: Documentul 139/6 octombrie 1977, intitulat (!) “Nota manuscrisă redactată de locotenentul M. M. cu redarea convorbirilor ascultate de Securitate purtate de Constantin Noica cu Petru Creția și Gabriel Liiceanu în Vila 23 Păltiniș”. Cu exact 9 ani înainte de șederea noastră în același loc!

Mai tare este însă nostalgia. Am mărturisit tuturor celor care m-au ispitit cu evocarea întâlnirilor mele cu Noica, în primul rând am spus-o prietenului meu Leonid Dragomir, autorul moral al acestor texte pe care le-am publicat: Noica era un om de o afabilitate cuceritoare, chiar dacă un pic incomodă pentru ardeleanul din mine. Trei seri memorabile au fost în total, ultimele două în februarie 1987, acestea din urmă în “familie”, cu Noica amfitrion, apoi musafir. Subsemnatul eram însoțit de soția și fiica adolescentă, purtând mereu după sine, la acea vreme, o chitară specială marca Reghin, dimpreună cu clasa atinsă după mii de ore de exersare. La insistențele lui Noica, s-a constituit pe loc în interpretă. Totul a fost evocat pe larg în articolul *Despre muzică, numai de bine* (ARGES, Serie nouă, Anul III, nr. 3, martie 2004, pg. 21). Azi, la aduceri aminte, simt acele acorduri ale *Studiului nr. 11 in mi minor* de Heitor Villa-Lobos ca o tulburătoare rezonanță a versurilor argheziene: *Cine vrea să plîngă, cine să jelească/ Vie să asculte-ndemnul nențeles./ Și cu ochii-n facla plopilor cerească/ Să-și îngroape umbra-n umbra lor, în șes.*

Îmi imaginez cu stupefacție seria kilometrică de documente ale urmăririi OBIECTIVULUI Constantin Noica, acesta având parte, din 1945 până la moarte, de dosare peste dosare: penal, de spionaj, de obiectiv, de urmărire informativă, “de problemă”. Am inventariat la prima vedere, după lista de la paginile 31-32 ale cărții Dorei Mezdrea, 56 volume de Arhivă. În toată această perioadă, Noica a fost filat, scrie Andrei Pleșu, ca un OBIECTIV MILITAR. În carte sunt reproduse, pe 507 pagini, doar 155 documente din aceste dosare (note de la “surse”, informatori, rapoarte etc.), selecționate din perioada 25 mai 1965-4 septembrie 1978.

Revin la documentul 139 din carte. OBIECTIVUL este codificat NICA DAN (N.D.), iar ceilalți doi apar cu inițialele P.C. și L.G. Îl văd aievea pe Noica, șezând pe patul de tip cazarmă, cu o planșetă pe genunchi, cu bascul nelipsit pe cap, cu costumul cu vestă descheiat la nasturi, și desfășurând ordinea de zi. Aperitivul servit ca preambul este un taifas despre mediul cerșetorilor din metrourile parizian al anilor 1935-40: erau oameni avuți în fond, dar care practicau meseria din plăcere, sau din *spleen*. Preia P.C. ideea; la acel moment nu îi aveam pe frații noștri romi “la produs”, acolo, prin urmare ilustrul clasicist se văzu nevoit să improvizeze pe marginea recentelor (raportate la acel an) impresii dintr-un sejur parizian: “Am avut senzația unei culturi europene între extreme! Au spirit sistematic fără plictiseala germană, au sobrietate fără morbiditatea spaniolă, au retorică fără zgomotul italian! Au distincție fără scortșosenie englezească! Adică mi s-a părut ... că e o sinteză între Nord și Sud cum nu s-a realizat în nici o altă parte!” [“Ce ți-a plăcut mai mult la Paris?” am fost întrebat nu o dată. “Nu ce, cine? Mulatrele!”, răspundeam sec].

Locotenentul M. M., observatorul din eter, devenit narator de ocazie, notează “meseriaș” totul: acțiune, fundal scenic etc.: “Apoi, unul din ei face foc în sobă. Discută și despre felul cum se face foc cu lemne. [Asta chiar era o marotă a lui Noica; și noi am fost supuși probei de aprindere a focului în camera noastră, avertizați să folosim doar tehnici tradiționale. Același “N.D.” adaugă:

N.D. Da, da! Ai să vezi în Manuscrisele lui Eminescu... [citez din textul *15 ani fără Noica*: “Ce putea să propună gazda noastră în continuare altceva decât “o seară Eminescu”? Cu convingere, cu nedisimulată pasiune chiar, ne-a citit, însoțite de comentarii-flash, fragmente transcrise într-un caiet de uz personal din celebrele caiete eminesciene. “*Reprezentarea e un ghem absolut unul și dat simultan. Resfirarea acestui ghem simultan e timpul și – experiența. Sau și un fuior, din care toarcem firul timpului, văzând numai astfel ce conține. Din nefericire atât torsul cât și fuiorul țin întruna. Cine poate privi fuiorul abstrăgând de la tors, are predispoziție filosofică*” ... Se făcuse deja cald în cămăruța înghesuită și fumul pușăit din pipă era gros să-l tai cu cuțitul...] De data asta, Noica identificase în Manuscrisele ciorna unei scrisori a lui Eminescu către Iacob Negruzzi. Din 1870. Despre caracterizarea francezilor versus teutonii era vorba, iarăși. ...”nemții aștia să vedeți ce au să facă până la urma! Să vedeți ce au să facă!” (premoniție eminesciană, care va să zică!). În continuare, Locotenentul nu are de înregistrat decât colocvialități N.D.-P.C., în care digresiunile alunecă repede de la mersul englezoaicelor, la fenomenul Goethe, trecând prin Nietzsche, Petre Țuțea și Vulcănescu, ajungând spre final la Wagner și Schopenhauer. “O, dar mi-e frică că s-a închis focul” ar fi spus N.D. “Discută despre frig și temperatura camerei, dimineața”, precizează Locotenentul. “Dar e plăcut aici, la Păltiniș”, ar fi spus P.C.

“Mi-e suficient, așa... Îmi totalizează nevoile. ... Când cobor la LEGU [?, cineva din Sibiu], facem muzică! Are discuri bune și punem așa ... câte o ... ”pățimire” și mi-a pus ... nu îl ascultasem pe ORF [corect, Orff] niciodată!” ar fi spus N.D. “Îl ascultasem odată în Germania” ar fi spus P.C. [Ai naibii, complotiști!]

“Aici s-au întrerupt și s-au apropiat de masă, se pare”. Notele Locotenentului continuă antologic: “Se aude zgomotul unei băuturi turnate în pahare. Discută toți 3, până când P.C. (se pare) citește niste fragmente descriptive despre *nori*. ... Concluzia lui “N.D.” a fost că ceea ce a ars în spirit, s-a transformat în cenușă, în spirit, și din această cenușă a izvorât cartea. ... În orice caz, este o carte cum nu s-au scris multe! Dedicată norilor, nu?” Locotenentul a înțeles, și a “concluzionat” perfect, nu-i așa?

Ei, dragii mei, aici vroiam să ajungem! Petru Creția a fost un mit al anilor tinereții noastre, ani în care ne făceam meseria într-un institut tehnic de cercetare, dar în care, mulți dintre noi, mâncam și cultură pe pâine. Acea cultură cu amprente individuale, contopită într-un întreg, din cărți pândite în librării să nu dispară înainte de... apariție, citite apoi și împărțite la taclale, ca pe niște aventuri spirituale, din filme de Cinematecă, din albume muzicale circulante din mână în mână și înregistrate pe magnetofonul Maiak, din discuri Supraphon, ascultate pe pickupul Belcanto. Am spus esențialul. Dar în primul rând erau cărțile. Țin minte, *Norii* a fost una dintre ele, era o carte-cult, așa cum s-a zis, păstrând proporțiile, și despre *Craii de Curtea-Veche*. *Norii* avea să apară abia peste doi ani de la această dezbatere “în cenaclu”, anume în 1979, devenind primul text original al marelui filolog de la Universitate. Petru Creția se lăsa greu convins să scrie, Liiceanu avea să îl afurisească rău de tot pentru “Ienea” și mai ales pentru “falimentul” său; ulterior, și-a cerut scuze pentru acel afront, dar nu despre relația celor doi vorbim aici. Și nici despre cartea în sine, și nici dacă suntem sau nu fani ai ei (aș spune doar că recunosc gheara leului [clișeu, de acord]: “*Norilor, cerul nu are ziduri de cetate, să le bateți pe la grele porți, și nu are hotare, țări, opreliști, vămi, nu are temnițe, surghiunuri, pâri, stăpâni și slugi. Așa cum știți să scrieți forma vântului pe cer, așa, trecând, vă rugăm să ne puneți pe frunți harul mirului vostru*”).

Vigilent, urmărit de propriile arhetipuri, desigur străine Locotenentului, dar binecunoscute celor familiarizați cu *Tratatul de ontologie* și cu *Rostirea filozofică românească*, N.D. îi atrage atenția lui P.C.: “Da! Să vedem dacă nu e o desăvârșire fără săvârșire!” Și repetă: “Să nu fie o desăvârșire, fără săvârșire! ... Cum să-ți spun! Aștia, d-alde NICHITA STNESCU [majusculele sunt ale “observatorului din eter”], au umplut lumea de cărți și de premii, cu chestii, nici așa de responsabile și nici...” (nu s-a mai înțeles nimic, din cauza zgomotului scaunelor, notează alarmat Locotenentul) [slavă Domnului, aș adăuga].

Iată maestrul și iată nici-învățacelul-nici-maestrul Petru Creția, într-un regal oferit involuntar de hărmicia diabolică a Organelor! Să mai reproducem câteva rânduri, pentru savoarea involuntară a unei *lecții la Păltiniș*, și spre încheierea acestor note de profan. P.C.: Am făcut cartea din totala puritate a inimii! N.D.: N-are nici o vinovăție! Dar, eu am pornit de la asta! Acumularea de citate luate de la HOMER, până la EMINESCU și la VIRGINIA WOOLF! P.C.: Așa ați crezut că e? N.D.: Așa am crezut că e! P.C.: N-am făcut decât un dicționar pe o temă nouă! N.D.: ... Mda! Foarte promițător lucru și n-aș interveni cu nimic! Îmi dau seama că e o carte... Ce poți să-i faci? P.C.: Să o scurtez! N.D.: Aș! Frumusețea e tocmai în cantitate!

“Se aude zgomotul unei băuturi turnate în pahare. Discută toți 3, până când P.C. (se pare) citește niste fragmente descriptive despre nori. ... Concluzia lui “N.D.” a fost că ceea ce a ars în spirit, s-a transformat în cenușă, în spirit, și din această cenușă a izvorât cartea. ... În orice caz, este o carte cum nu s-au scris multe! Dedicată norilor, nu?” Locotenentul a înțeles, și a “concluzionat” perfect, nu-i așa?”

O vizită la Montechiarro în compania lui Vincent Engel

„Ca multe dintre cetățile toscane, Montechiarro este clădită pe secole de istorie; și ca și celelalte cetăți-surori, ea se cațără cu o nonșalantă indiferență, ca o bătrână aristocrată care preferă să nu i se pomenească titlurile de noblețe de teamă să nu fie obligată să-și recunoască fragilitatea. O zărești de departe, de pe șoseaua greoaie și sinuoasă care, din inima văii de la Orcia, urcă spre Siena; ceea ce face să ai, fără îndoială, mai multă plăcere să o cuprinzi cu privirea decât să pătrunzi înăuntrul ei, să o mângâi cu o pupilă liberă și distrată decât să-i atingi cu palma fațadele sale îmbătrânite și zgrunțuroase.”

„Toscana, Agnese! Ce feminitate născută din răni, de frumuseți sugrumate de încercări... Timp de secole, oamenii au construit citadele, fortărețe, s-au înfruntat în nemiloase războaie; încă și de mai demult, țărani au făcut din ea grădina cea mai splendidă, de o așa simplitate încât ai crede că este naturală. Războiul a ieșit învins din această bătălie; totul aici nu este decât pace... Nu știu ce cuvinte să folosesc pentru a descrie aceste peisaje.”

Citatele de mai sus nu fac parte din vreun ghid turistic: inutil să căutăm pe hartă cetățuia toscană Montechiarro, ea nu este decât un loc imaginar care nu există decât în romanul lui Vincent Engel, scriitor și profesor de literatură contemporană la Universitatea din Louvain. Singurul mijloc de a face cunoștință cu splendoarea și pacea ei este, prin urmare, numai acela de a citi și reciti această carte plină de parfumul unor peisaje „de umbră și soare în care femeile au căutat lumina și fericirea” în timp ce oamenii nu aspirau decât la putere și la lupte absurde și însângerate (Emmanuelle Boysson, *L'Express*).

Retour à Montechiarro este o *saga* romanescă de amplă respirație istorică ce se întinde de-a lungul a trei generații descendente ale contelui Bonifacio Della Rocca și a trei perioade-cheie din istoria Italiei: Risorgimento (a doua jumătate a sec. al XIX-lea, cu unificarea Italiei și transformarea unei realități geografice într-o realitate politică), fascismul (cu toate monstruoșitățile lăsate pe chipul oamenilor și ale timpului) și anii de plumb

(sfârșitul deceniului al optulea al secolului al XX-lea, cu expresia violentă a acțiunii politice care alege atentatele drept modalitate de luptă împotriva adversarilor politici).

Rezumând, putem spune că tema cărții lui Vincent Engel trimite la cea a celebrului roman *Ghepardul* al lui Tomaso di Lampedusa: sfârșitul unei epoci în care strălucirea și noblețea aristocrației („gheparzii”) cade în mâinile unei burghezii mafioate („șacalii”), amândouă fiind romanele decadentei lumii sub violența oamenilor și a setei lor de putere. Ca și ilustrul său predecesor, Engel adresează același avertisment în fața crudei realități pe care Istoria o impune oamenilor care, sub greutatea anesteziantă a prezentului, rămân incapabili să-i descifreze sensul profund, crezând „că destinul îi menajează, trimițându-le avertismente și invitații ceremonioase înainte de a-i lovi”. Mai mult, ea se înscrie într-o atentă observație a destinului uman, observație plurisemantică, într-atât unghiurile și perspectivele date de autor sunt multiple: viața și timpul; banii, bogăția, nobilimea și decadența; adevărul, iluzia și minciuna; dragostea, suferința și dreptul la fericire; politica, istoria și nebunia oamenilor etc.

Când, în 1978, Laetitia se întoarce din întâmplare la Montechiarro, ea va descoperi întreaga poveste a trei generații de femei din familia sa, fiind nevoită la rândul ei, la vârsta de 19 ani, să lupte „împotriva voracității stupide a bărbaților”. Destinul ei pare să repete același trist scenariu ca și în cazul strămoșei sale Agnese, silită, pentru a putea salva proprietatea familială de la ruină, să se mărite, în anii 1855, cu Salvatore Cognilio, un om sanghinar, devenit mai târziu fascist.

Această întregă suită de generații și de moșteniri tragice este însoțită la fiecare etapă de interogațiile prin care autorul încearcă să descifreze nu numai destinele Istoriei contemporane, dar și secretele interioare ale personajelor sale. Iată unele dintre ele: câtă vreme bărbații vor continua războaiele și vor perpetua ciclul violenței, vor reuși oare femeile, singure, să

„curețe lumea și să o ia de la capăt”?; se poate oare descoperi și descifra secretul care traversează generațiile, enigma moștenită ca pe o ipotecă a eredității, singura capabilă „să umple acest gol, să-i dea un nume și un suflet, corp și imagine, sunete și mirosuri”?; cum este oare posibil să trăiești fără dragoste, fără prietenie, să nu ai dreptul la fericire?

Răspunsul la toate aceste întrebări se adăpostește, poate, în secretul carnetelor lăsate de Agnese fetelor ei Anna și Michaela, o cronică ce transcende „sordidul și anecdotical pentru a atinge [...] universalitatea și atemporalitatea capabilă fără îndoială să-i emoționeze pe bărbații, pe femeile și copiii care nu cunosc nimic despre Montechiarro”.

Toate acestea fac din romanul lui Vincent Engel o emoționantă pledoarie pentru capacitatea omului de a urca pe treptele drumului către fericire – o carte construită pe mecanismul deconcertant al anamorfozei, acea tehnică vizuală în care realitatea se confundă cu iluzia, reușind să se desprindă din circuitul absurd al unei „mistici a suferinței” care pare să domine ființa umană de-a lungul generațiilor.

Un bulversant roman construit pe leitmotivul nostalgiei și al memoriei, pasionant și de mare respirație narativă, care va ocupa foarte repede locul privilegiat al cărților preferate în biblioteca de literatură franceză contemporană a iubitorilor de literatură de calitate.

Deși de la publicarea lui au trecut câțiva ani buni, cartea nu a căpătat nici un rid, iar reeditarea ei mai recentă în *Livre de poche* este o dovadă a interesului suscitată în rândul cititorilor fideli ai acestui talentat scriitor, autor al multor romane și scrieri de critică literară, care, la vremea apariției romanului său despre Montechiarro, scria: „Mărturisesc că am o mare pasiune pentru istorie, deși cred că nu aș fi putut fi un mare istoric. Mă implic prea mult în ceea ce fac. Cea care mă ajută să le conciliesc pe amândouă este ficțiunea.”

Vincent Engel, *Retour à Montechiarro*, Éditions Fayard, Paris, 2001, 767 pag.

Cartea a obținut Premiul cititorilor în anul 2003 și a fost aleasă cartea preferată a librarilor în același an.

Un plagiat prin autopastașă

Am primit cu câteva luni în urmă volumul lui Victor Martin – *Eseuri* (Editura Autograf MJM, Craiova, 2013). Citesc din el până la pagina 93 și mi se pare interesant. Eseurile sunt scurte, concise, pe teme cunoscute, pline de sintagme interesante, ba chiar de apoftegme memorabile.

Ajuns la eseu *Viața e ca moartea* de la pagina 93, de la primele rânduri am o senzație de *deja vu*. Realizez imediat de ce. Eseul este croit din ideile, sintagmele, imaginile, aforismele mele din volumul *Moartea noastră cea de toate zilele* (Editura Timpul, Iași, 2008). Fără să fie pus nimic în ghilimele, fără să fie amintit numele meu nici în cuprinsul eseului, nici în vreo bibliografie, nici în vreo notă introductivă sau prefață sau postfață – acestea de altfel lipsind.

Îmi aduc aminte că Victor Martin a scris o cronică (una din cele vreo 30 dedicate volumului) despre cartea mea pe saitul *croniciliterare.wordpress.com* la 2 februarie 2010. Caut cronică, o recitesc și mă dumiresc. Eseul din volumul lui VM din 2013 este o rescriere a textului său din 2010, o autopastașare, în care ideile mele devin ale lui.

„Să ne imaginăm că moartea este administrată cu lingurița. O linguriță din ce în ce mai mică; cât un an, cât o lună, cât o zi, cât o oră, cât o secundă, până la a induce ideea absurdă că, de fapt, viața e o continuă moarte, că viața e moartea. E un mod foarte comod de a vedea viața. Și puțin comic. E ilar să vezi o moarte înfricoșătoare de numai câțiva centimetri sau de numai câteva secunde. Duci viața în derizoriu? Sau moartea?” Așa începea cronică lui VM din 2010. Iar după această introducere, VM conchidea: „Aceasta e

ideea cărții „Moartea noastră cea de toate zilele” a scriitorului Dumitru Augustin DOMAN”. În volumul din 2013, după rândurile de mai sus, scrie doar: „Aceasta e ideea. Aceasta e întrebarea!” Hm! Ideea în general, ideea lui, a lui VM!...

Tot în cartea lui VM din 2013, acesta notează mai departe: „Îmbrăcată în uniformă mulată pe coapse, pe fese, cu ochelari fumurii pe nas și chipiu, cu obraz galben roșcat în loc de insignă, moartea devine oricum vreii s-o vezi...” Este imaginea creionată de mine în textul de pe coperta a patra a cărții mele din 2008: „Lângă un gard scund, îmbrăcată în uniformă mulată pe coapse, pe fese, pe labii, cu ochelarii fumurii pe nas și chipiu, stătea Moartea-șerif cu o țâță galben-roșcată în loc de insignă”. Așadar, VM preia imaginea din memorie, o modifică pe ici, pe colo, apoi devine a lui...

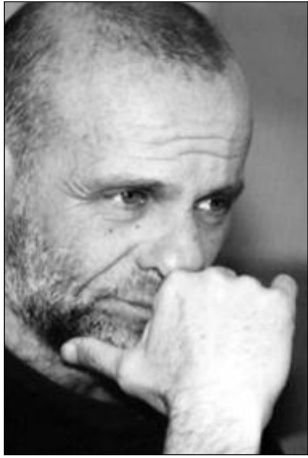
În cronică din 2010, VM scrie: „Fragment din ultimul război mondial”, „armură de in”, „plutire într-un cub cu latura infinită”, „seninătate tragică și infinită”, „manuscris uitat cu bună știință printre hârtii”, „țurțuri de sub streșini, ca un decor japonez, distruși într-o clipă”, „scurtă zi de primăvară”, „foc mocnit continuu, imposibil de înțeles, dar și imposibil de stins”, „somnia de după-amiază”, moartea nu e a scriitorului, nu e a mea, nu e a ta. Nu e a nimănui. Sau e a nimănui? Cine știe? „Moartea nu e un sfârșit, nu e un început, e un mijloc de timp încremenit într-un ocean temporal infinit”, spune autorul. Așadar, tot ce e în ghilimele sunt sintagme din cartea mea. În cartea sa din 2013, VM scrie *fără ghilimele*, fără a trimite la vreo sursă, scrie ca și cum i-a trecut lui

prin cap o înșiruire oarecare (vă rog să observați modificările pe ici, pe colo!): „Fragment dintr-un ultim război, armură de ciocolată (la mine era armură de idei, după ce citase greșit *de in!*), seninătate tragică și infinită. Manuscris uitat cu bună știință în mijlocul străzii (!; n.m. DAD), foc mocnit continuu, imposibil de înțeles, dar și imposibil de stins, somn de după amiază, moartea nu e a cuiva anume, nu e a mea, nu e a ta. Nu e a nimănui. Sau e a nimănui? Cine știe? Moartea nu e un sfârșit, nu e un început, e un mijloc de timp încremenit într-un infinit temporal...”

N-are rost să mai continui, tot eseu lui VM de la cap la coadă cuprinde ideile mele din cartea sus pomenită, citate în cronică din 2010, modificate în formă cât de cât și preluate de Victor Martin ca și cum ar fi ale lui. Imaginea morții din eseu *Viața e ca moartea* nu-i aparține prin nimic lui Victor Martin, deși genul în definiție implică „mijloace originale” sau „punct de vedere personal”; *totul e preluat din cartea mea* la modul direct, fără jenă. Plagiat în toată regula. E adevărat că e un plagiat, cum să zic, ... postmodern, mai sofisticat, prin autopastașă, prin intertextualitate nedeclarată, nemarcată cumva. Culmea tupeului mi se pare să-mi trimită cartea cu autograf, cartea în care mă plagiază. Probabil că după rețeta aceasta sunt scrise toate eseurile din carte; mi-e milă/silă să verific, e pierdere de timp. Nu semnalăm nici plagiatul ăsta, tot din milă/silă/lehamite, dacă nu mi-ar fi trecut prin minte că un eventual cititor neatent al celor două cărți ar putea crede că eu l-am plagiat pe Victor Martin. Urâte vremuri trăim!

DUMITRU AUGUSTIN DOMAN

...tot eseu lui VM de la cap la coadă cuprinde ideile mele din cartea sus pomenită, citate în cronică din 2010, modificate în formă cât de cât și preluate de Victor Martin ca și cum ar fi ale lui.

În spatele versurilor subzistă, se întrevede povestea, care devine pe alocuri explicită reluându-și tâlcurile: viii nu sunt foarte vii, după cum morții nu sunt foarte morți.

Frământând și modelând proza vieții

Gheorghe Izbășescu a debutat la aproape 50 de ani, în 1984, sub auspiciile generației optzeciste, din care pare să se revendice cumva insidios. Este, iată, singurul optzecist pe cale de a împlini frumoasa vârstă de optzeci de ani și are o experiență diferită de a optzeciștilor, care inevitabil răzbate prin aura stilistică și grundul livresc preparat cu precădere din cultura antică. Vine din alte vremuri, născut fiind în 1935 într-un sat din Argeș și trăind de niște zeci de ani într-un fund de provincie din Moldova – orașul Onești. Din astfel de timpuri și locuri predispușe extincției (nici satul nu mai e ce a fost în interbelic sau în comunism, nici un oraș roșu, industrial cândva, precum Oneștiul...) și-a distilat poetul esențele.

Poemele din *Râsul galben din adânc* (editura Dacia XXI 2012) încep cel mai adesea prin a contura atmosfera unei povești, care se amplifică în timp și spațiu învăluind adevăruri existențiale general valabile. „Când crivățul se strecura noaptea / în oraș / cu vântoase complice / să deșerte troiene crâncene de zăpadă / animalul domestic din noi / (prizonier între ziduri de oase) / urlă cu multime de guri. // Urlă văzând că până și dinamica apă din Trotuș / în lumea semințiilor vechi, / și-a pierdut identitatea cu sacra moștenire. // Urlă că pașii lui de-acum / n-ar mai lăsa urme în cei din trecut, / încercând să lege două lumi între ele / la pragul dintre contemplare și aventură. // Încât în gaura din piept îi e frică să mai privească, / să nu descopere acolo cum cineva / i-a modificat chipul și nu-l mai recunoaște (...)”. Astfel debutează un poem, inspirat numit *Animalul domestic*. Atmosfera unor senzații și sentimente nebuloase dintr-o noapte de iarnă încropește sugestia că undeva în adâncul animalului domestic al ființei, pânđește animalul sălbatic și prelungiera sa spre ancestral.

Titlul-sintagmă *Râsul galben din adânc* este de asemenea extrem de inspirat. În ce mă privește am simțit adesea acel râs galben din adâncul unei ape, ființe sau cuvânt, fără să reușesc să-l numesc. Poemele din volum sunt pe cât de elaborate, posedat de o acribie perfecționistă ce te duce cu gândul la un bijutier, pe atât de complexe, grație capacității și disponibilității autorului de a-și reinventa maniera și temele, folosindu-se parcă de manevrele și suflul specifice prozei. Așa se face că, în pofida numeroaselor interpretări critice aplicate poetului, presimt că au mai rămas multe de spus. La aproape optzeci de ani, de altfel, povestea poetică a lui Izbășescu merge mai departe. S-a scris mult despre această poveste, dar nu îndeajuns, de unde poate și senzația-impresia că am de-a face cu un autor pe nedrept obscurizat. O situație comună altminteri pentru

scriitorul român contemporan, și mai ales pentru cel valoros, situație care derivă nu doar din relația cu critica, ci și din datele sistemului editorial și ale pieței de carte de la noi. Cărțile unui mare poet contemporan, din generația și de calibrul unui Emil Brumaru sau Șerban Foarță, sunt de negăsit în librării. Autorul le trimite prin poșta iubitorilor poeziei sale, pentru care bucuria lecturii se transformă adesea în bucuria scrisului despre, și a interpretării... Există în *Râsul galben...* poeme care par să explice această nevoie a comunicării, avându-și rostul ei la o adică: „Vântul mătură turpitudinea / dar pe urmele ei constatăm / că nimeni nu poate lua durerea altuia / oricât i-am implora pe îngerii păzitori. // pentru că în orice dorință de cunoaștere se află un strop de cruzime / Iar de fantasmăle dintotdeauna / chiar nu te poți spăla pe mâini când vrei”. Vreau să înțeleg, tendențios poate, forțând intențiile autorului, că el vizează durerea propriului har, care nu poate fi împărțită cu altul, oricât ți-ai dori. Totodată, sensul vieții, al devenirii și năruirii trupești sau sufletești, este unul și același, oricât ai da să-l deviezi prin nostalgie sau prin invocarea unui timp care a dispărut transformându-se în poveste și poezie: „Și nici nu hotărâu alții pentru mine / când să mi se usuce ziua-n gât: / numai că atunci eram atât de tânăr / iar muzica trăia în oase din obișnuință. // Numai că atunci îmi mânam cvadriga vijelios, ca pe o șansă, zău. / Fără a bănui că nu sunt eu stăpânul de pe capră, / ci doar închiriatul, vremelnice, vizitiu.”

Numele carului de luptă antic, cvadriga, face povestea să alunece instantaneu într-un timp mult mai îndepărtat decât tinerețea povestitorului-poet, aducându-se încă în spațiu și timp prin invocarea stăpânului-creator cu puteri depline asupra vizitiului închiriat vremelnice, care-n ignoranța-i tumultuoasă se crezuse stăpân. Cu același ton nostalgic-stângaci-înflorat, temându-se parcă să numească lucruri și sentimente spre a nu le spulbera, este inventariat universul domestic al paradisului copilăriei. Fragilitatea și iluzoriul lumii exterioare sunt descoperite ca venind dintr-un iluzoriu și o fragilitate interioară: „Întors cu Mona-Ra de la Lăicăi, observ / cum iarba și-a făcut de cap în curtea casei, năvălind cu forța-i rece / pe-a noastră s-o slăbească / Măsură aspră de parvenită stăpână, crezând că-i ascultăm porunca domnească. // Ea s-a aliat c-o armată de melci / cu cetății de luptă-n spinare, / marcând teritoriul ocupat de panglici de argint / până la margini de pridvor. / De când tălpile părinților nu le mai calcă, / dormind cuminiți / în cavoul din cimitir sub un galben păr. // Cât eu cu muza-n dormitor, cercetând / tablourile cu cei dragi de pe pereți, /

bănuiam că nici noi nu suntem foarte vii, / cum nici ei nu sunt foarte morți. / Și, fără să vrem, / vărsăm pe fața de masă cafelele din cești.”

În spatele versurilor subzistă, se întrevede povestea, care devine pe alocuri explicită reluându-și tâlcurile: viii nu sunt foarte vii, după cum morții nu sunt foarte morți. Moartea înseamnă viață și viața înseamnă moarte. Pe cât de evidentă-i granița dintre viață și moarte, pe-atâta e de labilă, înlesnind amestecul a două lumi, cea de aici și cea de dincolo, laolaltă cu amintiri, obiecte, sentimente, cu iarba năvălind cu forța-i rece... Din această taină și minune cotidiană, nu-i decât un pas spre poemele de așa-zisă inspirație biblică, precum *Vântul învierii*, care debutează înșelător-desuet-stângaci, în tonalitate imnică: „O, soare biblic...” pentru a induce și institui amalgamarea regnurilor pe calea devenirii: „astru felin / veghează din tărnie semitele triburi / ce umblă prin peșteri pe îndelete, / la țărnuț Mării Moarte, / s-ascundă cu grijă manuscrise secrete. // Că ele acum religie renăscută, cu frică / o pregătesc în taină, să n-o afle, / de sub falduri de lână, fariseii. / Ca fier mai ascuțit, limba peltică / să nu ajungă la Cana Galileii.”

Aura incantației, ritmul prozodiei, sporește efectul, întărind adevărul biblic: „Tocmai aici, unde Mântuitorul coborând în seraiul cu îngeri va preface apa în vinul Învierii, / la cea de-a doua venire a Sa pe pământ – în Ziua Judecății.”

În final voi renunța la riscurile și responsabilitățile interpretării (în definitiv, poetul știe cel mai bine ce vrea să spună). Voi povesti ultimul poem al volumului, care și acesta poartă un titlu inspirat, grație felului cum reușește să acopere conținutul: *Zăpada, doar zăpada*. Doi țărani gropari sapă o groapă nouă într-una veche. Dezgroapă un mort de șapte ani pentru a îngropa unul recent. În timp ce mănâncă și fumează la flacăra unui foc mic, ajung să se întrebe dacă rostul trecerii prin viață ar fi, cum spun unii, doar un împrumut de la moarte și dacă omul dispăre într-adevăr odată cu moartea. Preotul din biserică îi aude și le lămurește dilema prin versurile finale: „... a luat în palme oasele de demult / șoptind groparilor cu îngândurare: // Omul, după ce moare, e ca ologul / ce, vindecat, singur cârjile și le aruncă. / Deoarece viața chiar e un împrumut de la moarte, un prim al ei scut. / Iar somnul, zilnica dobândă pentru acest împrumut.”

Lectura *Râsul galben din adânc* pare să impună pas cu pas o concluzie: geniul poetic al lui Gheorghe Izbășescu se manifestă mai ales prin felul cum frământă și modelează proza simplă a vieții, făcând să palpate poetic întrebări și răspunsuri esențiale.

Mihai Rogobete

Udigma

Geopolitica

Ierarhizăm, dârji, punctele cardinale, deși, dacă pentru unii de-ai noștri, Vestul este cel mai de sus și, pentru alții, tot ai noștri, cel mai de jos, nu ne dă de gândit. (Experți în alegorii, parabole, pilde și snoave, înțelegem ceva numai dacă ne este astfel „explicat”: nu logic, ci analogic – prin modele și exemple - gândirea analogic-tribală legitimând adevărul, dacă este analog celui patern, nu dacă-i concluzie logică.)

Linia dreaptă care urcă de la gândirea primitivă la cea modernă este un contur, este... cerc. Nu numai că depozităm fiecare, latentă, gândirea copilăriei (omenirii), ci societatea o materializează într-una din clasele ei. Vârstele noastre sunt clase, epoci și lumi. Ne maturizăm, când atingem performanțele gândirii

probabiliste? Nicidecum, ci numai dacă ne conturăm punctele cardinale prin toate felurile de gândire ale omenirii.

Dacă ne gândim, de ce filozofia modernă s-a născut, nu-n Japonia, China, India, Rusia, nici în România, înțelegem aversiunea pe care o avem pentru reflexivitatea epistemologică și hermeneutică. Milenii sau secole, lumi închise de contururile cercului de gândire analogic-tribal, delimitator atât al extrasangvinității, cât și al diversității de mentalitate, au refuzat orice relativizare. Puah, – exclamă „oamenii de acțiune”, politicienii proveniți „democratic” din clasa mentalității analogic-tribale – asta-i filozofie ! Pentru că țin cu dinții de imobilismul mental, specific tradiționalismului invocat:

„pereat mundus”, decât să se extindă. Nu „am dus doar războaie drepte, de apărare”, ci ne-am temut și urâm să ieșim. Celor ce evadau, boierii le ardeau tălpile; transfugi, căpșunari, slugi - îi incinerăm, azi, eufemistic.

Înfrânțe, Franța și Germania au învins stagnarea explorând, cercetând și descoperindu-și atunci viitorul. Rusia, China, India și Japonia s-au răzgândit.

Geopolitica ține mai curând cont de punctele cardinale mentale, nu de cele naturale, adevărata bogăție râvnită fiind zăcămintele de creativitatele conturate de ele. Între analogismul Nordului tribal ce mă poartă, din asemănare-n asemănare, spre autoritarismul modelului primordial; Apusul raționalist, din premisă-n concluzie, pe direcția viitorului; Sudul posibilității și probabilității, spre incertitudinile lucidității; Răsăritul, care, tautologic, este răsăritul îndrăznelii de a înțelege că absolută este numai gândirea care se gândește.